

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Авсієвич А. В. <i>Передумови доступу до вищої юридичної освіти в країнах Європи: досвід для України</i>	357
Твердохліб А. І., Медвідь Ф. М., Мельниченко Я. Б., Чорна М. Ф. <i>Правова культура українського суспільства в умовах модернізації освіти</i>	360
Жук І. І. <i>Ефективність системи вищої освіти країн з розвинутою ринковою економікою в основі моніторингу кар'єри випускників</i>	363
Медвідь Ф. М., Курчина Т. О., Чорний Е. В. <i>Адміністративно-правова доктрина України про національну безпеку</i>	367
Дорошенко Л. С. <i>Роль вищої освіти в умовах соціально-економічної ринкової трансформації</i>	371
Олійник В. В. <i>Формування національної свідомості молоді на заняттях української мови та літератури у Хмельницькому економіко-правовому коледжі МАУП</i>	374
Трембіцький А. М. <i>До історії творення та діяльності українського народного університету в Кам'янці-Подільському (1919–1920 рр.)</i>	376
Карбовська Л. О. <i>Державне регулювання попиту ринку праці та пропозиції фахівців з вищою освітою в країнах Європи</i>	379
Бисенбаєв Ф. К. <i>Высшее образование: поиски смысла и верность традиции</i>	382
Тюріна О. М., Боринська О. Л. <i>Вплив процесу глобалізації на розвиток освіти в Україні</i>	386
Савчук Л. О. <i>Інноваційний характер інформатичної складової фахової підготовки майбутніх економістів</i>	388
Згалат-Лозинська Л. О. <i>Удосконалення процесу організації професійного навчання як фактор інноваційного розвитку будівельних підприємств</i>	392
Згалат-Лозинська Л. О., Мартиненко О. В. <i>Професійне навчання на виробництві як складова управління професійною кар'єрою</i>	396
Каплонюк А. О. <i>Зарубіжний досвід у підготовці професійних кадрів як запорука розбудови успішної держави</i>	399
Круглик Б. В. <i>Науково-теоретичні та практичні проблеми професійної підготовки державних службовців та осіб місцевого самоврядування в епоху діджиталізації</i>	402
Чорна М. Ф., Курчина Т. О., Мельниченко Я. Б. <i>Система цінностей громадянського суспільства посттоталітарної України</i>	405
Гордієнко М. Г., Медвідь Ф. М. <i>Інноваційне мислення як вимога соціального розвитку</i>	409

ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ КРАЇН З РОЗВИНЕНОЮ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ В ОСНОВІ МОНІТОРИНГУ КАР'ЄРИ ВИПУСКНИКІВ

Інтеграція України в глобальний простір вищої освіти і науки, посилення конкуренції за інтелектуальні ресурси та ознаки глобальної академічної революції, потребують інноваційних теоретичних підходів, сучасних методів і практичних рішень в управлінні конкурентоспроможністю вищої освіти.

Серед головних індикаторів якості та економічної ефективності системи вищої освіти (СВО) країн з розвинутою економікою є рівень працевлаштування випускників. Саме реалізація компетентностей випускників закладів вищої освіти (ЗВО) у сфері професійної діяльності стає головним критерієм спроможності СВО формувати конкурентні освітні продукти.

Моніторинг працевлаштування та освоєння випускників проводять у країнах Африки, Азії, Америки, Європи зазвичай під загальною назвою “Дослідження кар'єри випускників” (Graduate Tracer Studies; Follow-up study (graduates); Graduate career tracking; Graduate Outcomes Survey), і, як зазначає один із методологів таких досліджень, автор спеціального посібника з їхньої організації Г. Шомбург (Harald Schomburg) [1]. Головними критеріями та завданнями дослідження є: розвиток ЗВО, зокрема, підвищення якості їхніх освітніх програм на підставі результатів опитування; оцінка відповідності результатів діяльності ЗВО з визначеними цілями; забезпечення обґрунтованості висновків під час акредитації ЗВО; інформування студентів, викладачів, менеджерів ЗВО про відгуки випускників [2]. Рівень працевлаштування випускників ЗВО використовують як критерій його ефективності та в розподілі бюджетних ресурсів у моделях фінансування семи європейських країнах [3; 4, с. 26]. Доцільно було б впровадити дану програму і в Україні та здійснювати моніторинг як державних так і приватних ЗВО, що ефективно б вплинуло на висвітлення реального попиту на освітній продукт та вказало на їх конкурентоздатність.

Уряд Австралії фінансує щорічні опитування випускників (Graduate Outcomes Survey (GOS)) і працедавців (Employer Satisfaction Survey (ESS)) задля аналізу задоволення випускників здобутим фахом, рівня їх працевлаштування, оцінок працедавцями загальних і професійних компетентностей випускників [5]. Результати опитувань за кожним ЗВО Австралії розміщені на спеціальному сайті і дають змогу не лише менеджменту СВО, а й іншим категоріям стейкхолдерів прийняти рішення щодо навчання чи інших форм співпраці з відповідним ЗВО. Національна Асоціація коледжів і працедавців США проводить щорічні опитування для оцінки та аналізу доходів випускників коледжів та університетів. Очевидно, що результати таких опитувань є індикатором конкурентоспроможності ЗВО та освітніх продуктів, які вони пропонують [6].

Наразі в Україні немає практики моніторингу працевлаштування випускників ЗВО як інструмента оцінки й аналізу конкурентоспроможності не лише здобувачів освіти, а й освітніх провайдерів. Винятком є проект “Перехід молоді від навчання до стабільної роботи”, який реалізовували у рамках міжнародного дослідження

“School-to-work transition surveys” у 2013 і 2015 роках з ініціативи та фінансової підтримки Міжнародної організації праці [7]. В Україні такі дослідження не є регулярними та не репрезентативні за регіонами країни. Проблема ефективної зайнятості випускників приватних та державних закладів вищої (ПЗВО, ДЗВО) і професійно-технічної освіти (ПТО) особливо актуальна для усіх регіонів країни на що вказує високий рівень втрат людських ресурсів унаслідок освітньої і трудової міграції, що є негативним показником для країни і потребує нагального вивчення та кардинальних дій у напрямку вирішення даної проблеми.

Як показує досвід інших країн, формування бази даних про працевлаштування і доходи випускників в Україні може здійснюватися, до прикладу, за допомогою інтеграції адміністративних баз даних. Для реалізації зазначених цілей використовують такі бази в Україні: ЄДБО (Єдина державна електронна база освіти), бази даних Пенсійного фонду і Державної фіскальної служби України. Водночас інформаційних фондів двох останніх баз не містить відомості про професію і посаду платника податків і соціальних відрахувань у Пенсійний фонд, а відтак не може бути використаний для аналізу працевлаштування випускників ЗВО за фахом. Зважаючи на високий рівень нерегламентованої, тіньової зайнятості на ринку праці України, неоподатковувані доходи у сфері офіційної зайнятості, різні масштаби діяльності та типи ЗВО, тривалість траєкторії переходу від навчання до роботи [7, с. 77], вітчизняні науковці та менеджери СВО пропонують використовувати результати моніторингу працевлаштування випускників, насамперед, для цілей самоаналізу ЗВО в режимі обмеженого публічного доступу до даних, оцінювати працевлаштування випускників не раніше ніж після 5–6 місяців після завершення ЗВО.

До прикладу, на базі вищих навчальних (ВНЗ) і професійно-технічних закладів (ПТЗ), доцільно було б створити відділи працевлаштування студентів і випускників, як структурні підрозділи які б опікувалися саме питаннями створення умов для ефективної реалізації прав студентів і випускників на працю, підвищення їх конкурентоспроможності у бізнес-середовищі. Головна мета діяльності відділу — надання допомоги студентам і випускникам університету у плануванні професійної кар’єри та сприяння їх працевлаштуванню, а також в адаптації їх до практичної діяльності. Підтримання подальших зв’язків з випускниками університету, здійснення моніторингу їх кар’єри та соціальне партнерство з працедавцями. Основні завдання відділу: сприяння працевлаштуванню студентів та випускників вузу; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює вуз; забезпечення співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, які можуть бути потенційними працедавцями для студентів і випускників; інформування студентів і випускників вузу про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці (спеціальності) через офіційний сайт в мережі Інтернет та інше; здійснення моніторингу працевлаштування випускників; формування і розширення мережі баз практики; формування банку даних та пропонування резюме випускників вузу на ринку праці; надання консультацій майбутнім випускникам щодо питань працевлаштування та ін.

Завданнями вузу є не тільки надати освітні послуги й видати диплом про освіту, а також допомогти студенту адаптуватися у соціумі, допомогти випускнику у складанні стратегії пошуку роботи, надати консультації зі складання резюме, супровідного та рекомендаційного листів, підготувати до успішного проходження співбесіди з роботодавцем, запропонувати пробне професійне тестування, відвідування семіна-

рів-практикумів, тренінгів, щодо ефективного пошуку роботи та вміння застосування набутих знань у закладі.

В свою чергу і для роботодавців потрібно створити умови щодо вивчення запропонованих професійних кадрів, а саме здійснити: формування банку резюме студентів та випускників; оголошення вакансій та критеріїв підбору персоналу серед студентів; проведення презентацій компаній-роботодавців та проектів; організація зустрічей, круглих столів, семінарів тощо.

Забезпечення задовільного рівня зайнятості молоді на сьогодні виступає одним із пріоритетних завдань розвитку держави. Адже саме молодь є найактивнішою частиною працездатного населення. Лише з урахуванням динаміки рівня її зайнятості можна розробляти соціально-економічні прогнози розвитку країни на довготривалу перспективу.

Міністерству освіти і науки України разом з Міністерством фінансів доцільно було б запровадити моніторинг працевлаштування випускників та створити за допомогою вже існуючої основної бази документів про освіту, додаткову, яка б містила дані про навчальний заклад, його форму, рейтинг, також рівень освіти випускника, його спеціальність, успішність, період навчання, працевлаштування, оплачуваність роботи та ін. Дані такої бази щорічно б актуалізували та оновлювали для подальшого аналізу. Дана база покращила б і прискорила роботодавцям процес набору відповідних затребуваних кадрів та відображала офіційну зайнятість і доходи випускників ВНЗ та ПТЗ на підставі відомостей як Пенсійного фонду, Фіскальної служби так і самого вузу. А показники зайнятості випускників враховували б у моніторингу ефективності ЗВО України.

Недосконалість діючої системи підготовки спеціалістів з вищою освітою, неврахування системою потреб економіки і попиту на ринку праці, динаміки попиту та пропозиції на ринку освітніх послуг призводить до ускладнення працевлаштування випускників навчальних закладів, потребує комплексного, послідовного державного підходу до вирішення цієї проблеми. Реформування системи вищої освіти відповідно до ринкових умов передбачає необхідність: поточного моніторингу стану ринку освітніх послуг; прогнозування обсягів підготовки фахівців за напрямками і спеціальностями відповідно до потреб економіки та розвитку ринку праці; розробки механізму заохочення і стимулювання роботодавців до працевлаштування випускників шляхом проведення гнучкої податкової, фінансової і кредитної політики; забезпечення збалансованості між необхідністю підвищення освітнього потенціалу, конкурентними потребами економіки у фахівцях з вищою освітою і бюджетними можливостями держави; сприяння підвищенню якості підготовки фахівців до світового рівня [8]. Вхідження національної системи освіти в Болонський процес посилює конкуренцію між освітніми навчальними закладами, що обумовлює необхідність підвищення рівня конкурентності освітніх послуг, оновлення змісту освіти, запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій, а також можливість навчання за доступною ціною.

Джерела

1. Schomburg H. Handbook for Graduate Tracer Studies. — Kassel: University of Kassel, Centre for Research on Higher Education and Work, 2003. URL: http://www.unikassel.de/wz1/proj/edwork/mat/handbook_v2.pdf.
2. Schomburg H. Key Methodological Issues of Tracer Studies — Challenges for a Guide on Tracer Studies. Presentation at the Validation Seminar on Methodological Guides for Skills

Anticipation and Matching — Cedefop-ILO-ETF expert seminar. Prague, 2014, 6–7 March. URL: [http://www.nvf.cz/assets/docs/ 521 ee55c2515f5533d2bb629ce8fa2f5d94/623-0/shomburg-tracer.pdf](http://www.nvf.cz/assets/docs/521_ee55c2515f5533d2bb629ce8fa2f5d94/623-0/shomburg-tracer.pdf).

3. Стадний Є. Концептуальна модель фінансування вищої освіти. URL: <https://cedos.org.ua/uk/osvita/kontseptualna-model-derzhavnoho-finansuvannia-vnz-zarezultatamy-diialnosti>.
4. Claeys-Kulik A.-L., Estermann T. Define Thematic Report: PerformanceBased Funding of Universities in Europe. Brussels: European University Association, 2015. URL: http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/define-thematicreport_-pbf_final-version.
5. The Quality Indicators for Learning and Teaching. QILT website. URL: <https://www.qilt.edu.au/about-this-site>.
6. Salary Survey: final starting salaries for class of 2016 new college graduates data reported by colleges and universities. NACE. 2017. — ESU. European Students“ Union. URL: https://www.mcgill.ca/caps/files/caps/db_salary_summary.pdf.
7. Перехід на ринок праці молоді України. Результати міжнародного дослідження “School-to-work transition surveys” в Україні у 2013 та 2015 роках / Е. Лібанова, О. Цимбал, О. Ярош, Л. Лісогор. Женева: Міжнародне бюро праці, 2016. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/ed_emp/documents/publication/wcms_536293.pdf.
8. Л. С. Лісогор. Працевлаштування випускників в умовах економічної кризи. : <https://dse.org.ua/archive/12/6.pdf>